

PARLEM DE CUINA

L'alimentació a la postguerra espanyola (anys del 1939-1950)

Fa un parell de mesos vaig tenir l'ocasió d'aconseguir en una paradeta de la passada fira del llibre una antiga cartilla de racionament, de les que s'utilitzaven per anar a cercar els productes bàsics en aquella època, diguem-ne, complicada; tot just després de finalitzar la guerra civil espanyola. En aquells anys, l'economia nacional va entrar en una fase d'estancament que es va perllongar quasi fins el començament dels anys 50. Les cartilles de racionament es varen posar en funcionament al maig de l'any 1939 i foren utilitzades fins al 1952. Era una època de penúries, de coes davant els establiments d'expedició d'aliments i de "l'estraperlo". Foren tan durs aquells anys que l'estiu del 41 el govern anunciava quasi 2.000.000 de morts a tota Espanya per fam o desnutrició. Especialment dur va ser l'any 1945 conegut com: *l'any de la fam*. Realment la capacitat del conreu de la terra no havia quedat tant

malmenada durant la guerra, però la política econòmica del General Franco i l'aïllament de la nació respecta a la resta d'Europa, acabaren per fer malbé el poc que va quedar després de la guerra.

El govern controlava la distribució de mercaderia i assignava a la població una quantitat concreta de productes bàsics: sucre, arròs, te, farina, oli, pa, verdures. Tot estava limitat. Evidentment les penúries eren més acusades entre els més necessitats, davant els més poderosos que sabien treure sempre profit de les situacions més complexes.

Amb tot això fou inevitable l'aparició del contraban d'aliments i productes bàsics; conegut com "l'estraperlo". La cartilla de racionament constava d'una sèrie de cupons amb els que es podien adquirir determinades racions de certs aliments. Això es feia als establiments controlats per l'Administració.

És fàcil imaginar-se com devia ser l'alimentació a l'època: brous amb algun os, pa, patates, cereals i algunes fruites, eren el dia a dia. El que podia menjar carn o peix era tot un privilegiat.

La fam no es bona companya i el pa era l'aliment més important i a l'hora més valorat. De fet les mateixes cartilles de racionament es dividien en tres categories, en funció de la quantitat de pa que permetien adquirir: cartilles de 1ª Categoria: 100 grams; cartilles de 2ª categoria: 150 grams i cartilles de 3ª Categoria: 200 grams.

Els salaris d'aquells anys eren realment baixos arribant a les 7,80 pessetes per al jornal d'un home i 5 pessetes per a les dones i els menors de 18 anys. Evidentment es treballava de sol a sol, essent el conreu de l'oliva una de les tasques més importants a la nostra vall. Les cartilles de racionament es varen suprimir el 22 de març de 1952, i el "Consejo de Ministros" anunciava que a partir del 1 de abril totes las personas podien adquirir lliurement els aliments que desitgessin.

A les fotografies que acompanyen aquest article podeu ver una cartilla de tercera categoria i que pertany al primer semestre de 1951. Oli, pa, llegums i arròs eren els aliments que amb ella es podien aconseguir. Com a curiositat i a mode d'homenatge a la gent de l'època dir que la cartilla perteneixia a don *Salusitano Juste*, un de tants i tants que els va tocar anar a buscar aliments amb les cartilles.

Bon setmana i ens tornam a trobar aquí dintre de set dies. Podeu enviar els vostres comentaris a parlemdecuina@cuinart.cat o parlemdecuina@hotmail.com

Juan A. Fernández

ESPAI PER A LA REFLEXIÓ

Càncer i tractaments alternatius

He escrit sovint sobre distints tipus de tractaments mèdics a través de la medicina farmacològica, que són contestats per altres especialistes al·lopates de la salut, que no combreguen amb la versió oficial i acadèmica. Jo puc tenir la meua opinió i de fet la tinc sobre els efectes secundaris que generen, segons quins tipus de medicaments i que no compleixen en absolut la preceptiva del Jurament Hipocràtic, que en una d'elles diu, tradueix: "Davant de tot, no fer mal". No fa estona vaig escriure sobre les vacunes contra el càncer d'úter, i vaig donar un enllaç d'un reportatge d'una revista, per a mi molt fonamentada amb les opinions del seu equip (entre d'ells molts són metges) i el sense sentit de les mateixes.

També he escrit sobre la problemàtica que han generat alguns medicaments "de tercera o de quarta generació" déu que ho entengui aquesta apreciació; i que posteriorment han estat retirats del mercat, perquè o bé no explicaven adequadament els greus afectes secundaris o bé, posteriorment de la seva utilització han creat una greu problemàtica en qui els ha emprat i llavors al laboratori que l'havia comercialitzat li han plogut demandes a dojo com és el cas del "Agregal" que se subministrava per contrarestar els malestars en el procés natural que és la menopausa.

També he dit que es mouen molt de doblers i que en alguns moments sembla que importa més el compte de resultats i beneficis que la salut dels pacients. No fa estona i avui en dia està prohibit (malgrat tingui el dubte raonable de què se segueix fent baix mà) alguns metges amb un sentit de l'ètica no massa acurat rebien compensacions dels distints laboratoris farmacèutics si recomanaven o receptaven alguns dels seus medicaments. També tinc constància de què alguns metges han recomanat o receptat medicaments sense saber a ciència certa, ja que en el vademècum no apareixien tots els efectes secundaris de segons quins

d'ells.

En aquesta ocasió i és un tema que no es vol tocar en absolut, malgrat hi ha especialistes de la salut i en concret oncòlegs que han expressat públicament les seves opinions, s'han plantejat de forma seria i rigorosa, si realment la quimioteràpia i la radioteràpia són els sistemes més adequats pel tractament del càncer.

Existeixen unes estadístiques que no deixen en massa bon lloc els tractaments de quimio i radio i els seus resultats posteriors. Inclusiu he pogut llegir que alguns oncòlegs escriuen que segons quins medicaments emprats en la quimioteràpia tenen components cancerígens. I els costs d'aquests tractaments surten caríssims al sistema sanitari i als pacients ja que n'hi ha que no estan coberts per la seguretat social. Aquestes teràpies són terriblement agressives contra l'organisme i es posa en dubte inclusiu que la reducció de la massa tumoral, perllongui la vida del pacient i sigui un data significatiu de què el càncer s'ha vençut. Hauria d'escriure també, no ja dels efectes físics, sinó dels efectes mentals i emocionals que comporten aquestes teràpies, que deixen al pacient desfet, sense energia i ben a prop d'una depressió. Actualment ja existeixen psico-oncòlegs que donen un suport en aquests moments.

Vull dir, i coneix un cas de primera mà, en que un tractament de dotze pastilles podia costar més de dos milions i mig de les antigues pessetes. Medicament que es trobava en fase d'experimentació, on hi ha el grup que realment se li subministra el medicament i n'hi ha un altre que són tractats amb "placebos", que això també existeix.

Tampoc fa massa estona, hi va haver un congrés a Madrid sobre maneres alternatives de tractar aquestes malalties. Recoman el llibre: "Càncer, qué es, qué lo causa i como tratarlo" de Jose Antonio

Campoy & Antonio Muro, ja du 4 edicions i es pot comprar per internet (http://www.dsalud.com/libro_cancer.htm)

Quan escric sobre tota aquesta casta de problemàtica no tinc cap interès en tenir raó. Tampoc en que la meua opinió sigui inqüestionable. L'únic que pretenc és que es replantegin les coses i fugir dels dogmes i veritats absolutes.

Sóc conscient de què el pacient hauria d'atrevir-se a demanar al metge, o oncòleg en aquest cas del que escric (ja que el tractament el patirà ell), tota la informació i al mateix temps recerca si hi ha altres alternatives.

Ja no informació per revistes, sinó per opinions personals de persones en qui he parlat, que han estat capaços d'afirmar el següent: "No el va matar el càncer, ho va fer el tractament de quimio que no va poder aguantar". Això està al carrer.

Sempre he actuat en contra de posicions dogmàtiques i per això quan escric el que pretenc és que les persones, amb aquesta malaltia càncer i d'altres no es quedin tan sols amb una versió. Manca molta informació i un gran desconeixement, que hom que a vegades és una mica mal pensat, podria pensar que és intencionat.

És hora ja, de què el pacient de qualsevol malaltia, sigui informat de la totalitat del tractament a seguir i els motius del mateix, inclusiu si hi ha altres maneres per fer-ho. Crec que és un dret inalienable del ciutadà, i més dins d'un estat de dret triar el tipus de medicina que vol emprar per guarir la seva salut. Això per desgràcia, avui en dia no passa. Ens queda encara molt camí per recórrer.

Josep Bonnin

